

Kultūras pakalpojumi

Zālāji, ko cilvēki ikdienā visbiežāk dēvē par pļavu, ar tiem saistītais lauku dzīvesveids sniedz cilvēkiem daudz emocionālu labumu. Tas veido būtisku nemateriālo ekosistēmu pakalpojumu grupu, kura ietver cilvēka garīgās un fiziskās veselības, labsajūtas uzlabošanu, arī dod papildu devumu tautsaimniecībai.

Čehu zinātnieki novērtējuši zālāju ekonomisko vērtību rekreācijas pakalpojuma nodrošināšanā kā 55 EUR/ha/gadā (2010.g. aprēķins).

*Agri pļavu to pļaviņu,
Lai atauga atāliņš;
Kad atjāja, tad ielaidu
Jauna svaiņa kumeliņu.*

Ar zālājiem bagāta kultūrainava sniedz **vizuālu baudījumu** gan vietējiem iedzīvotājiem, gan ceļotājiem, bet tradicionālās lauku saimniecības ar etnogrāfiskām ēkām un iedzīvi ir **kultūrvēsturiskās izziņas avots**.

Zemnieku veidotie un uzturētie zālāji un ar tiem saistītais dzīvesveids ir **iedvesmas avots literatūras un mākslas darbu radīšanai**.

Pļavu un tās apsaimniekošanu savās gleznās iemūžinājuši tādi latviešu vecmeistari kā Leo Svemps, Janis Rozentāls, Edgars Vinters, Voldemārs Vimba.

Krāšņi ziedošiem dabiskajiem zālājiem ir liela **simboliskā nozīme dažādos rituālos un tradīcijās** – Jāņu vainaga pīšana, trejdeviņu jāņuzāļu lasīšana, augu vākšana.

Krišjāņa Barona Dainu skapja elektroniskajā katalogā kategorijā «Pļava, siena pļaušana un savākšana» atrodamas 283 tautasdziesmas, sadaļā «Lopu audzināšana, kopšana, ganības» – 714 tautasdziesmas.

Ko var darīt zemnieks?

Uzturēt bioloģiski vērtīgus zālājus —

tiem raksturīgā lielā augu sugu daudzveidība būtiski palielina lauku vides kultūras pakalpojumu vērtību, salīdzinot ar citiem zemes lietošanas veidiem.

Vācu zinātnieki veica apmeklētāju aptauju Švābijas Albas biosfēras rezervāta lauksaimniecības teritorijās un secināja, ka ainavas un sugu daudzveidība ir visaugstāk vērtētais ainavas struktūras elements – to par vissvarīgāko atzina 63% aptaujāto; 2. vietu ieguva pļavas, 3. vietu – dzīvžogi un birtalas.

Veicināt lauku ainavas estētisko vērtību,

saglabājot vēsturiskos zālāju apsaimniekošanas elementus – sienu zārdus, mazos sienu šķūņiņus, senus ganību aplokus.

Ievērojamais latviešu izcelsmes kultūrģeogrāfs Edmunds Valdemārs Bunkše uzskata, ka pļava ir skaistuma etalons.

Saglabāt liecības par zālāju vēsturisko apsaimniekošanu —

darbarīkus, to izmantošanas un tradīciju pierakstus, attēlus un aktīvi kopt tradīcijas.

Tradicionālās sienu ievākšanas metodes tiek demonstrētas sienam veltītos lielos festivālos Austrijā, Vācijā, Šveicē, Itālijā, Čehijā, Slovākijā, Rumānijā, Norvēģijā. Pļaušanas sacensības ar izkapti notiek arī Latvijā, piem., Kārķu, Dagdas un Baldones pagastā, bet Pļaviņu apkaimē tādas notiek jau 20 gadus.

Attīstot lauku tūrismu,

veidot zālāju kā tūrisma zīmolu, ietverot tajā daudzveidīgu produktu un pakalpojumu klāstu.

2015. gadā rīkotās "Dabas koncertzāles" ietvaros tika veikta vairāk nekā 1700 apmeklētāju aptauja par visaugstāk novērtētajiem zālāju ekosistēmu pakalpojumiem. Skaista ainava ieguva trešo augstāko vērtējumu starp 10 kategorijām.